

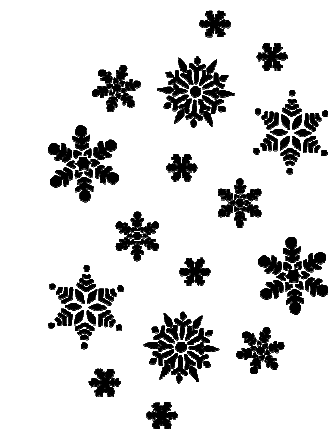
gaja haveno 36

Porto Alegre, RS, Brazilo | Majo 2017

Kelklinie pri

La dependeco pri interreto jam estas konsiderata unu el la plej novaj psikiatria malordigoj en ĉi tiu jarcento. Laŭ Nabuco de Abreu, kunaŭtoro kun d-rino Kimberly Young (pionira psikologo en la studoj pri dependeco pri tia tipo de medio) de iu teknika verko, *Dependência de Internet – Manual e Guia de Avaliação e tratamento* [portugallingve], minimume 10% el la monda enloĝantaro suferas pro tiu malordigo. (El la artikolo *Alta Ansiedade: velocidade imediata, local: fora de mim*, de Renato Rocha Mendes, en la *Revista da Cultura* n-ro 111) ●

Usona lingvisto studis la brazilan indianan lingvon *pirahã*, parolatan tiam de 360 enloĝantoj de tribo en Amazonio, kaj eltrovis tre atentokaptajn aferojn: la *pirahã* estas lingvo kun nur tri vokaloj kaj ok konsonantoj; ne ekzistas vortoj por numeroj, koloroj kaj eĉ terminoj por indiki kvanton: ĉiu(j), (mal)multe; ne estas subpropozicioj en la frazoj; la parolanto nur povas aludi al homoj kaj objektoj fizike ĉeestantaj antaŭ li aŭ eventoj en kiuj li partoprenis. ●

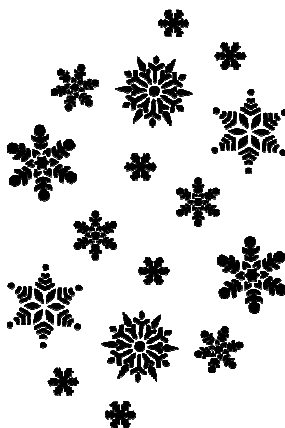
Ankaŭ

Ankaŭ dum vintro frostega troviĝas birdet', kiu trilas; ankaŭ dum nokto malhela troviĝas stelet', kiu brilas!

Inter la nuboj grizegaj ankaŭ trairas la suno; portas venteto la suda varmon eĉ dum aŭtuno!

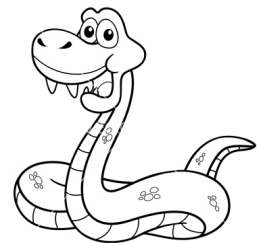
Ankaŭ em mond' egoista troviĝas la kor', kiu amas; ankaŭ dum hor' de l' mizero konsola sper' kiu flamas. ●

> Roman Frenkel

Matilda

Hodiaŭn en lan lecionon ni lernis lan akuzativon!

Deveno de kelkaj vortoj

Banano (Kongo)
Batato (Haitio)
Bizara (Hispanio – vaska)
Cigaro (Mez-Ameriko)
Ĉimpanzo (Kongo)
Ĉokolado (Sud-Ameriko)
Dolaro (Germanio)
Gasoj (Belgio/Nederlando)
Huragano (Antilioj)
Jojo (Filipinoj)
Kanguruo (Aŭstralio)
Pingveno (Kimrio)
Saŭno (Finnlando)
Tobogano (Nord-Ameriko)
Viskio (Skotlando/Irlando)
●

> El *Pílulas de sabedoria instantânea da professora Etelvina*, de Max Gehringer

gaja haveno

Sendependa
Esperantogazeteto
Kreita en Julio 1997
Redaktas
César Dorneles Soares
Porto Alegre, RS, Brazilo
dornelespoa@gmail.com

Onidire

La homo kiu ne scipovas
rideti ne povas instali
vendejon. (Ĉina proverbo)

Mi estas civitano, nek el
Ateno nek el Grekio, sed el
la mondo. (Sokrato)

Mi ne havas mesaĝon. Mia
mesaĝo estas mia vivo.
(Gandhi)

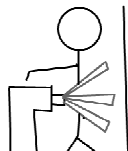
La dubo estas unu el la
nomoj de la inteligento.
(Borges)

La bona afero de la vicoj
estas konvinki nin, ke fine la
vivo ne estas tiel mallonga.
(Mário Quintana)

Mi tremas pro mia patrio
kiam oni diras al mi, ke Dio
estas justa. (Thomas
Jefferson) ●

www.vortaro.esperanto.org.br

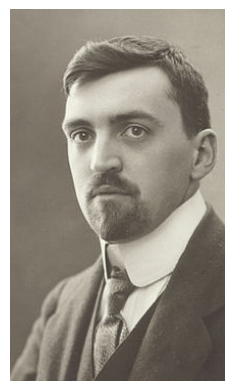
La libera pas- kontrolilo

Antaŭ kelkaj jaroj, mi eniris
en stacidomon en
Stokholmo, la tiel civilizita
ĉefurbo de la tiel
unuamonda Svedio kaj mi
rimarkis, ke estas inter
multaj ordinaraj
paskontroliloj unu por libera
pasado. Mi demandis al la
biletvendistino pri la kialo
de ekzisto de tiu
paskontrolilo permanente
tute libera, sen neniu
gardisto proksime, kaj ŝi
klarigis al mi, ke ĝi estas
destinata al la homoj kiuj
pro ia ajn motivo ne havas
monon por la bileto. Mia
nekredema menso kaj
plena je brazilaj elturniĝoj
[*jeitinhos*], tute ne povis fari
la memkompreneblan
demandon (por ni!): kaj se
la homo havos monon kaj ĝi
simple volos trompi la
leĝon? Tiuj svedaj kaj bluaj
okuloj sin elpemis en rideto
de konfuza puro: sed kial
li/ŝi farus tion? – ŝi
demandis al mi. Mi ne ŝin
respondis. Mi aĉetis la
bileton, mi pasis tra
paskontrolilo. Malantaŭ mi
multaj homoj kiuj ankaŭ
estis akiritaj la bileton. La
libera paskontrolilo plu estis
vaka, tiel vaka kia mia
brazila animo – kaj
hontiĝinta. ●

> Fonto: Décio Tadeu Orlandi,
magistro pri Literaturo per
UFG.

*Tio, kion ni emfaze nomas
la “triumfon de nia afero” ne
estas io estonta kaj
malproksima; tiu triumfo
konsistas el aro da ĉiutagaj
konkretaj sukcesetoj nun
realigeblaj. Esperanto
“triumfas” ĉiufoje kiam ĝi
servas al iu.”*

> Hector Hodler (1887-
1920), fondinto de UEA

Prilingve

► Verbotempoj

Ni en Esperanto esprimas la
tempon en nereкта citaĵo
samkiel en rekta citaĵo.
Ekzemple:

Ŝi klarigis: “Li ne pensas iri.”
Ŝi klarigis, ke li ne pensas iri.

Tiu analizo samas ĉe ajna
verbo kiu povus esti
komprenata kiel citaĵo-farilo.
Kaj *rimarki* estas ja tia vorto,
miaopinie.

Mi rimarkis: ŝi volas iri kune.
Mi rimarkis, ke ŝi volas iri
kune. ●

> Ferdinand Cesarano/ Usono
(teksto adaptita)